

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

ή

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΩΣΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Η συνεχής εξέλιξη της Τεχνολογίας, η εφαρμογή νέων μεθόδων παραγωγής, οι μεταβολές των απαιτήσεων της αγοράς, η παραγωγή νέων προϊόντων, η ενεργειακή κρίση της τελευταίας δεκαετίας και η μεταστροφή στην νοοτροπία των πολιτών στα θέματα ρυπάνσεως του περιβάλλοντος, υποχρεώνουν την βιομηχανία να προσαρμόζεται συνεχώς προς τις δημιουργούμενες νέες συνθήκες.

Μέχρι και πριν λίγα χρόνια η ίδρυση μιας βιομηχανίας στη χώρα μας γινόταν συνήθως χωρίς ιδιαίτερη μελέτη, κυρίως όταν ο ιδρυτής ήταν ο ίδιος και χρηματοδότης.

Ο βιομήχανος αποφάσιζε ποῦ και πῶς θά κτίσει τό εργοστάσιο. Προμηθευόταν τόν μηχανολογικό εξοπλισμό από τόν οἶκο πού ο ίδιος θεωροῦσε πιά κατάλληλο, - και πού συνήθως ἦταν ἐκεῖνος πού ἀπλῶς εἶχε τόν ἰκανότερο ἀντιπρόσωπο - και μέ βάση τίς προφορικές ὁδηγίες βιομήχανου και ἀντιπρόσωπου ὁ πολιτικός μηχανικός ἢ ἀρχιτέκτονας ἀναλάμβανε τήν κατασκευή τοῦ κτιρίου. Ἡ διάταξη τῶν μηχανημάτων μέσα σέ αὐτό ἦταν συχνά λανθασμένη, μέ συνέπεια νά ἀντιμετωπίζονται συνεχῶς λειτουργικά προβλήματα.

Μέ τίς προϋποθέσεις αὐτές βέβαια ἡ ἔκβαση δέν ἦταν πάντα ἡ ἐπιθυμητή. Ἡ ἐπένδυση ὑπερέβαινε τόν προϋπολογισμό, τό κόστος τῶν προϊόντων πού παράγονταν ἦταν ψηλό, ἡ ποιότητα τῶν προϊόντων ὑστεροῦσε κλπ.

Ὅσο και ἂν φανεῖ ἀπίστευτο, ἡ διαδικασία αὐτή ἀκολουθεῖται ἀκόμη και σήμερα σέ ἀρκετές περιπτώσεις γιά τήν ίδρυση βιομηχανιῶν.

2. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΗΜΕΡΑ

Στήν τότε ἀρκετά στεγανή Ἑλληνική Οἰκονομία, μέ τόν περιορισμένο ἀνταγωνισμό, οἱ ἐπιβαρύνσεις ἀπό τίς δυσμενεῖς αὐτές ἐπιπτώσεις προστίθεντο στό κόστος και μετατίθεντο στόν Καταναλωτή.

Σήμερα ὅμως οἱ συνθήκες ἄλλαξαν. Ἄνοιξαν τά σύνορα και καταργοῦνται προοδευτικά οἱ προστατευτικοί δασμοί και οἱ προνομιακές μεταχειρήσεις.

Ἔτσι ἡ ἐπιβίωση τῶν βιομηχανιῶν πού ιδρύθηκαν χωρίς οὐσιαστική μελέτη εἶναι πιά ιδιαίτερα προβληματική.

Ἡ πικρή αὐτή ἐμπειρία ἔκανε κατανοητό πλέον και στόν τόπο μας, ὅτι μία σωστή και ἐμπεριστατωμένη μελέτη εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά νά ἐπιτύχει μία νέα βιομηχανία.

Παράλληλα τὰ ἐργοστάσια μεγάλωσαν, καί αὐξήθηκε τό ὕψος τῶν ἐπενδύσεων πού ἀπαιτοῦνται γιά τήν ἔδρυσή τους. Ἔτσι μιὰ νέα βιομηχανία χρηματοδοτεῖται συνήθως ἀπό μιὰ Τράπεζα ἢ ἓνα Ὄργανισμó.

Ἡ αὐξημένες τεχνολογικά ἀπαιτήσεις καί ἡ ἀνάγκη νά κατοχυρωθεῖ ἡ Τράπεζα πρὶν προχωρήσει στή δανειοδότηση, συνέβαλαν προσθετικά ὥστε νά ἐκπνεῖται σήμερα καί στήν χώρα μας κάποια μελέτη πρὶν ἀπό τήν ἔδρυση μιᾶς βιομηχανίας.

3. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΜΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Γιά τήν ἐκπόνηση μιᾶς μελέτης πρὶν ἀπό τήν ἔδρυση μιᾶς νέας Βιομηχανίας στή χώρα μας σήμερα ἀκολουθοῦνται συνήθως οἱ ἀκόλουθες διαδικασίες :

α. Κατά κανόνα οἱ Τράπεζες ἢ οἱ ἄλλοι φορεῖς ἀπαιτοῦν νά ὑποβληθεῖ γιά τή δανειοδότηση μιὰ τεχνικο-οικονομική Μελέτη (FEASIBILITY STUDY).

Εἶναι ὅμως ἀκόμη ἐντελῶς ἀσαφεῖς οἱ προδιαγραφές γιά τό περιεχόμενο τόσο αὐτῆς τῆς μελέτης, ἀπό τήν ὁποία θά προκύψει ἡ βιωσιμότητα τῆς ὑπό ἔδρυση Βιομηχανίας, ὅσο καί τῆς λεπτομεροῦς κατασκευαστικῆς μελέτης μέ βάση τήν ὁποία θά ἀνεγερθεῖ ἡ βιομηχανία.

Τέτοιες σαφεῖς προδιαγραφές δέν ὑπάρχουν οὔτε στήν Ἑλληνική Νομοθεσία. Ἐνδεικτικά ἀναφέρεται ὅτι ἡ ἰσχύουσα σχετική διάταξη τοῦ 1938, στό ἄρθρο τῆς πού ἀφορᾷ τήν πλήρη καί ὀριστική μελέτη καί τὰ σχέδια ἐκτελέσεως, ἀναφέρει :

"ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὅρου "μελέτη καί αἴτησις ἑπιχορηγιῶν" περιλαμβάνονται καί αἱ κατηγορίαι μελετῶν ἀφορῶσιν κατευθύνσεις ἐργασιῶν, ... συλλογήν στατιστικῶν στοιχείων, κατάταξιν τούτων, ὑπολογισμόν δαπανῶν καί ἀποδόσεων καί ἐν γένει εἰς τήν ἐκπόνησιν μελετῶν ἄνευ τῆς συντάξεως σχεδίων, ἀναλύσεως τιμῶν κ.λ.π."

Ἀνάλογα πρὸς τή ζητούμενη ἔκταση τῆς μελέτης, εἶναι χαμηλή καί ἡ ἀμοιβή μελέτης πού καθορίζεται μέ τήν ἀνωτέρω διάταξη.

Ἐπί πλέον ρεωθήκαν ἀργότερα, τό 1951, τὰ ποσοστά ἀμοιβῆς, ἐνῶ δέν ἔχουν ἀναπροσαρμοστεῖ τὰ κλιμάκια ἀμοιβῆς ἀπό τότε, μέ ἀποτέλεσμα, ἡ ἀμοιβή μελέτης νά εἶναι σήμερα στό 1/5 ἕως 1/8 τῆς ἀμοιβῆς πού ἐφαρμόζεται διεθνῶς.

Φυσικά ἀνάλογη εἶναι συνήθως καί ἡ ποιότητα τῆς μελέτης πού ἐκπνεῖται.

- β. Ἡ ἀσάφεια στίς προδιαγραφές γιά τό περιεχόμενο μιᾶς βιομηχανικῆς μελέτης ἔχει ἀντίστοιχα δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις καί ὅταν ἡ μελέτη ἀνατίθεται ἀπ' εὐθείας ἀπό ἰδιώτη. Ἡ ἔκταση τῆς μελέτης ἐναπόκειται στή διάθεση ἢ/καί τίς δυνατότητες τοῦ μελετητή. Ὁ βιομήχανος πάλι δέν μπορεῖ νά κρίνει τήν πληρότητά της. Βέβαια ἂν ἡ μελέτη ἀποδειχθεῖ στήν ἐφαρμογή της ἐλλειπῆς δημιουργοῦνται προστριβές. Ἔτσι ἐπιδεινώνεται τό κλίμα δυσπιστίας πού ἐπικρατεῖ σήμερα μεταξύ τοῦ Ἑλληνα Βιομήχανου καί τῶν Μελετητῶν.
- γ. Ὅρισμένες φορές προκηρύσσονται διαγωνισμοί ἀπό τό Δημόσιο, Τράπεζες ἢ Συνεταιρισμούς, γιά βιομηχανικό ἐξοπλισμό μέ πολύ γενικές καί στοιχειώδεις τεχνικές προδιαγραφές πού ἔχουν συνταχθεῖ μέ συρραφή ἀπό ἄλλες παρόμοιες προσφορές.
- δ. Συχνά τέλος καλεῖται ἕνα ξένος οἶκος καί ἀναλαμβάνει τή μελέτη, συντονισμό καί ἐπίβλεψη τῶν ἐργασιῶν γιά τήν ἀνέγερση μιᾶς βιομηχανίας, χωρίς νά ἔχει ἐξεταστεῖ ἂν ὑπάρχει ἀντίστοιχος εἰδικευμένος Ἑλληνικός οἶκος.
- Ὁ οἶκος αὐτός ἐλάχιστα γνῶρίζει τήν Ἑλληνική πραγματικότητα καί τίς συνθήκες καί δύσκολα μπορεῖ νά προσαρμοστεῖ καί νά ἀνταποκριθεῖ ἀπόλυτα στόν σκοπό τῆς Μελέτης.
- Παράλληλα τό κόστος τῆς Μελέτης αὐξάνεται, διαφεύγει πολύτιμο συνάλλαγμα, ἐνῶ ἡ Ἑλληνική Τεχνολογία παραμένει σέ ἐμβρυακή μορφή καί αὐξάνεται ἡ ἐξάρτηση τῆς χώρας στήν ξένη Τεχνολογία.
- Τά δυσμενῆ αὐτά ἀποτελέσματα ἐπιδεινώνονται ὅταν, ὅπως συνήθως συμβαίνει, ὁ ξένος μελετητής εἶναι συγχρόνως ὁ προμηθευτής καί τῆς μεθόδου (KNOW-HOW) καί τοῦ ἐξοπλισμοῦ.
- Στίς περιπτώσεις αὐτές ὁ σχεδιασμός μπορεῖ νά χρεωθεῖ ἀνεξέλεγκτα ψηλά, ἀφοῦ τό κόστος του συγχωνεύεται στή συνολική ἀξία τοῦ ἔργου.
- Ἐπὶ πλέον δέν ἀξιοποιεῖται σωστά ἡ δυνατότητα νά γίνουν ὀρισμένες κατασκευές στή χώρα μας καί δέν ἀναπτύσσονται οἱ ἐγχώριες κατασκευαστικές βιομηχανίες.

4. ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ

Πρέπει νά γίνει κοινή συνείδηση τόσο τῶν κρατικῶν ὅσο καί τῶν ἰδιωτικῶν φορέων βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων ὅτι ὅπως τήν κακομελετημένη γέφυρα τήν παρασύρει τό ποτάμι, ἔτσι καί οἱ κακομελετημένες βιομηχανίες θά καταποντιστοῦν στή θύελλα τοῦ διεθνοῦς ἀνταγωνισμοῦ.

Γιὰ νά μπορέσουν οἱ νεοῦδρυσόμενες μονάδες νά εἶναι πράγματι ἀνταγωνιστικές πρέπει νά ἰσχύσουν ὠρτισμένοι κανόνες, ὅπως οἱ ἀκόλουθοι:

- α. Νά ὑπάρξουν σαφεῖς προδιαγραφές ἀνάλογες μέ αὐτές πού ἰσχύουν μέ τό Π.Δ. 696 γιὰ τίς ὑδραυλικές, κτιριακές, συγκοινωνιακές καί ἄλλες μελέτες. Αὐτές θά καλύπτουν τό περιεχόμενο τῆς μελέτης ὅσον ἀφορᾷ τίς τεχνικές προδιαγραφές τῆς μεθόδου παραγωγῆς, τό ὕψος τῆς ἐπενδύσεως, τίς καταναλώσεις ὑλῶν καί ἐνεργείας, τό κόστος τοῦ προϊόντος συναρτήσῃ τῆς δυναμικότητας καί τό χρονοδιάγραμμα κατασκευῆς, ὥστε νά ἀποδεικνύεται ὑπό ποῦες συνθήκες ἡ βιομηχανία μπορεῖ νά εἶναι ἀποδοτική καί συμφέρουσα. Ἡ νομική κατοχύρωση τῶν προδιαγραφῶν αὐτῶν θά προστατεύσῃ τό ἴδιο τό κράτος, τοὺς Δημόσιους φορεῖς, τοὺς ἰδιῶτες βιομηχάνους, ἀλλά καί τοὺς ἴδιους τοὺς Μελετητές.
- β. Νά ὑπάρχει ἓνα γενικό χωροταξικό σχέδιο γιὰ τό σύνολο τῆς χώρας καί εἰδικότερα σχέδια κατὰ περιοχῆ. Νά τεθοῦν σαφεῖς καί ρεαλιστικές προδιαγραφές γιὰ τόν ἔλεγχο τῆς ρυπάνσεως καί νά γίνεται ὑπεύθυνη καί σωστή ἐνημέρωση τῶν πολιτῶν γιὰ τὰ θέματα αὐτά. Μέ τό πρόγραμμα αὐτό θά διευκολύνεται καί τό ἔργο τοῦ ἐλέγχου τῆς μελέτης ἀπό τόν ἀρμόδιο φορέα πού θά ἐγκρίνει τήν σκοπιμότητα της, τήν δανειοδότησή της ἢ πού θά δώσει τήν ἄδεια γιὰ τήν ἐγκατάστασή της.
- γ. Γιὰ κάθε ἐπένδυση σέ βιομηχανικά ἔργα τοῦ Δημοσίου, Ὄργανισμῶν, τῶν Συνεταιριστικῶν Ὄργανώσεων καί τῶν ἰδιωτῶν θά ὑπάρχει πλήρης καί ἐμπεριστατωμένη ἐμπορική, τεχνικο-οικονομική καί κατασκευαστική μελέτη ἐνός ἀρμόδιου ἑλληνικοῦ Γραφεῖου Μελετῶν.
- δ. Ἄν ἡ ἀπαιτούμενη εἰδίκευση δέν ὑπάρχει στήν Ἑλλάδα, τότε νά καλοῦνται εἴτε ἑλληνικά γραφεῖα μέ ξένους συνεργάτες, εἴτε ξένα γραφεῖα, τὰ ὅποια ὅμως θά ἀναθέτουν τό μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό τῶν ἐργασιῶν σέ Ἑλληνες Μελετητές. Μέ βάση αὐτό τό σχῆμα τό ὄφελος πού προκύπτει θά εἶναι διπλό :
  - ι. Γιὰ τό συγκεκριμένο ἔργο θά περιοριστεῖ ἡ ἐξαγωγή συναλλάγματος στό ἐλάχιστο δυνατό καί θά μειωθεῖ τό κόστος τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς μονάδας.
  - ιι. Μέ τή μαθήτευση πάλι στοὺς ξένους εἰδικούς θά ἀνέβει ἡ στάθμη τῶν ἑλλήνων μελετητῶν καί θά ἐπεκταθεῖ τό ἑλληνικό μελετητικό δυναμικό.

- ε. Κάθε διαγωνισμός προμήθειας βιομηχανικού εξοπλισμού πρέπει να συνοδεύεται από περιγραφή των ζητούμενων μηχανημάτων και από τεχνικές προδιαγραφές των εργασιών ανεγέρσεως και κατά περίπτωση κατασκευαστικά σχέδια, χωρίς όμως αυτά να αποτελούν φωτογραφία "κάποιας συγκεκριμένης μεθόδου".
- στ. Ο Μελετητής θα παραμείνει υπεύθυνος μέχρις ότου λειτουργήσει το εργοστάσιο και γίνει η οριστική παραλαβή της βιομηχανίας
- ζ. Όταν πρόκειται για εφαρμογή νέων μεθόδων κατεργασίας που δεν είναι επαρκώς γνωστές πρέπει να προηγείται έλεγχος των αποτελεσμάτων σε άλλα εργοστάσια όπου έχουν εφαρμοστεί.
- Ο ένδεχόμενος ισχυρισμός ότι τα ελληνικά γραφεία μελετών δεν έχουν την απαιτούμενη πείρα ανατρέπεται εκ των πραγμάτων, αφού υπάρχουν παραδείγματα εξαγωγής ελληνικής τεχνολογίας. Παρ' όλα αυτά συχνά αναφέρεται σαν πρόσχημα ο ισχυρισμός αυτός και δυστυχώς ακόμη και από επίσημα χείλη.
- "Ας μή ξεχνάμε τέλος ότι αυτά που προτείνονται ισχύουν ήδη στην χώρα μας, στο δομικό κλάδο, όπου το κράτος προστατεύει με νόμους τα συμφέροντα των έγχωρων εταιρειών και των επαγγελματιών, με αποτέλεσμα τη σημαντική ανάπτυξη του κλάδου αυτού στον τομέα της τεχνολογίας.

G-3/008409

7.1.1982